

1. Sissejuhatus Ületava Mõistmise õpetusse

Marju Meidla
Budismi Instituut
15.10.14

Prajñāpāramitā mantra

Gate gate pāragate pārasaṃgate bodhi svāhā

Kummardus kõikidele buddhadele ja bodhisattvatele

Bodhisattva Prajñāpāramitā

Kummardus temale, arvukate kuulajate, bodhisattvate ja buddhade emale, kes juhatab rahuotsivaid kuulajaid rahususse kõikteadmiseга, kes annab olendite heategijatele võime maailmas head teha teedest kõikteadmiseга, millega üksildased sõnastavad õieti kõike kõikides aspektides

(Abhisamayālaṅkāra)

Seminarid

1. Teejuht – *Abhisamayālaṅkāra* (24.09.14)

2. Tee(d) ja teelised (15.10.14)

3. Teekond e teel edenemine (19.11.14)

Kirjanduslikud allikad

- L.Mäll „Nulli ja lõpmatuse kohal” (1998)
- L.Mäll „Budismi pühad raamatud” (2005)
- L.Mäll, M.Läänemets, T.Toome „Ida Mõtteloo Leksikon” (2011)
- R.Krapivina „Украшение из постижений” 1.-2.osa (2010/2012)
- E.Obermiller „Prajñāpāramitā in Tibetan Buddhism” (1998) ja „Абхисамая-аламкара Майтреи” (2009)
- Ed.Conze „The Prajñāpāramitā Literature” (1978)

1. Teejuht nirvaanasse

- 1.1. Ületava Mõistmise (*prajñāpāramitā*) õpetus;
- 1.2. Ületava Mõistmise (*prajñāpāramitā*) tekstid;
- 1.3. traktaat *Abhisamayālaṅkāra* (AA);
- 1.4. „Selge arusaamise kaunistus” (SAK) (2010/12/14).

1.1. Ületava mõistmise (*prajñāpāramitā*) õpetus

.... Indotiibeti mahajaana traditsiooni järgi oli ü.m-se õpetus Šākyamuni poolt sooritatud seadmuseratta teine pööre, mida **tekstide** kujul esindavad ü.m-se suutrad.

... ü.m-ne tähendab – eriliste reeglite järgi koostatud **teksti**, mis võib esineda sisekõne, suulise kõne või kirjalikult fikseeritud **teksti** kujul, mille eesmärgiks on teadvuse kõrgeima seisundi loomine.

....ü.m-ne on teadvuse kõrgeima seisundi üks nimetusi, mis peegeldab selle võimet täielikult mõista **ü.m-se teksti** ja luua uusi sama tüüpi **tekste**. (IML lk 276)

1.2 Ületava mõistmise (*prajñāpāramitā*) tekstid

....Need moodustavad mahajaana suutrate seas omaette tekstirühma, mis kokku sisaldab u 40 ajavahemikus 2.saj e.m.a kuni 5.saj ma.j loodud teksti.... (IML lk 274)

1.2.1 Ületava mõistmise suutrad = Buddha sõna
(*buddhavacana*)

1.2.2. Kommentaarid e traktaadid = inimese sõna

1.2.1 Ületava mõistmise suutrad

Suur ületava mõistmise suutra (*Mahāprajñāpāramitā-sūtra*):

- **Kaheksatuhandeline ületava mõistmise suutra**
(*Aṣṭasāhasrikāprajñāpāramitā-sūtra*)
- **Kahekümneviietuhandeline ületava mõistmise suutra**
(*Pañcaviṃśatisāhasrikāprajñāpāramitā-sūtra*)
- **Sajatuhandeline ületava mõistmise suutra.**
(*Śatasāhasrikāprajñāpāramitā-sūtra*)

Teemantsuutra (*vajracchedikā-prajñāpāramitā-sūtra*)

Südasuutra (*prajñāpāramitā-hṛdaya-sūtra*)

Ühetähesuutra (*ekākṣarī-mātā nāma sarvatathāgata-prajñāpāramitā*)

1.2.2. Kommentaarid...

....**Indias** aa 150-1200:

Nāgārdžuna (2.saj). *Mahāprajñāpāramitā-upadeśa-śāstra* e

Suur ületava mõistmise juhendite värsskommentaar

Asanga (4.saj). *Abhisamayālaṅkāra* (AA) e Selge

arusaamise kaunistus

Vimuktisena (6.saj). *Abhisamayālaṅkāravṛtti* e SAK-st

selgitav kommentaar

Haribhadra (8.saj). *Abhisamayālaṅkāraloka* e SAK-se valgus

ja *Abhisamayālaṅkārasphuṭārthā* e SAK-se kogu tähendus

... Tiibetis:

Atiša (11.saj) „Virgumistee lamp”

Butön Rintšendrup (14.saj) „Budismi ajalugu”

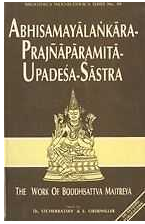
Tsongkhapa (14.saj) „Suur astmeline tee” ja „Kuldsed palvehelmed”

.... ja mujal (20.saj- jne):

Itaalias – G.Tucci, Jaapanis – U.Wogihara ja Mano,

Inglismaal – Ed.Conze, Venemaal – E.Obermiller,

Eestis – L.Mäll „Nulli ja lõpmatuse kohal” (1998) ja „Studies the Aṣṭasāhasrikā Prajñāpāramitā and others essays” (2003)

1.3 Teejuht nirvaanasse - *Abhisamayālaṅkāra*

„Asanga loodud kuid Maitrejale omistatud värsskommentaar *Kahekümneviietuhandelisele ületava mõistmise suutrale*... AA tekst koosneb kaheksast peatükist, milles joogatšaara koolkonna seisukohtadelt käsitletakse ületava mõistmise õpetuse tähtsamaid aspekte, eeskätt teadvuse kõrgema seisundi erinevaid tasemeid ja avaldumisvorme ning selleni jõudmise teid.” [IML lk 4]

1.3.1 autor (Maitreja-Asanga) ;

1.3.2 AA ülesehitus;

1.3.3 D.Khjentse/R.Krapivina „Selge arusaamise kaunistus”

1.3.1 Autor Maitreja-Asanga

AA on Asanga loodud kuid Maitrejale pühendatud

Maitreja: **Nagu ei idane riknenud seemned,
kuigi jumal saadab vihma,
nii ka need, kes on vääritud,
ei koge hüve
vaatamata buddha(de) ilmumisele.**

AA. 8. pt v 63.

Kommentaariid AA-le

Vimuktisena (6.saj). *Abhisamayālaṅkāravṛtti* (Selget arusaamise kaunistust selgitav kommentaar)

Haribhadra (8.saj). *Abhisamayālaṅkāraloka* (Selge arusaamise kaunistuse valgus)

ja *Abhisamayālaṅkārasphuṭārthā* (Selge arusaamise kaunistuse kogu tähendus)

Atīṣa (11.saj) *Bodhipathapradīpa* (Virgumistee lamp)

Butön Rintšendrup (14.saj) Budismi ajalugu

Tsongkhapa (14.saj) *Lam rim chen mo* (Suur astmeline tee)

ja *Gser phreng* (Kuldsed palvehelmed)

1.3.2 AA ülesehitus:

- nimetuse selgitus;
- sissejuhatus: austusavaldus ja tunnused;
- teksti põhiosa:
 - lühidalt (8 pt ja 8 peateemana) ja
 - ulatuslikult (70 alateemana);
- kokkuvõte

- AA nimetus

Lühinimi: *Abhisamayālaṅkāra* (AA)

- *abisamaya* – selge arusaamine
- *alaṅkāra /alaṅkāra* – kaunistus
- *mātrī* – ema
- *prajñāpāramitā* – ületav mõistmine
- *mārga* – tee

Täisnimi:

Abhisamayālaṅkāra-nāma-prajñāpāramita-upadeśa-śāstra-kārikā s.o 'Selge arusaamise kaunistuse' nimeline värsskommentaar ületava mõistmise juhendite kohta :

Abhisamayālaṅkāra (skr; selge arusaamise kaunistus)

on

prajñāpāramitā-upadeśa (skr; ületava mõistmise juhend)

ja

śāstra-kārikā (skr; värsskommentaar).

- **Austusavalldus**

AA. 1.pt

Kummardus temale, arvukate kuulajate, bodhisattvate ja buddhade emale, kes juhatab rahuotsivaid kuulajaid rahususse kõikteadmiseiga, kes annab olendite heategijatele võime maailmas head teha teedest kõikteadmiseiga, millega üksildased sõnastavad õieti kõike kõikides aspektides.

Kolm kõikteadmist (*tisraḥ-sarvajñatāḥ*)

- kõikteadmine kõikidest aspektidest (*sarvākārajñatā*),
- kõikteadmine teedest (*mārgajñatā*),
- (kõik)teadmine alustest (*vastujñāna*).

kolm kõikteadmist (*tisraḥ-sarvajñatāḥ*) = ületav
mõistmine (*prajñāpāramitā*)

- **Traktaadi tunnused:**

1. eesmärk, 2. sisutihedus , 3. rakendatavus , 4. sidusus.

AA 1-2 Teose [AA] eesmärk seisneb selles, et mõistusega õnnistatud võiksid näha teistele tundmatut teed kõikide aspektide kõikteadmise juurde, mida suutrate põhiteemat järgides on Õpetaja neile sõnastanud kõikteadmise harjutamiseks kümne seadmuse-alateemana , [et nad] leiaksid lihtsalt [tee kõikteadmise juurde].

- AA 8 peatükki ja 8 peateemat

1) kõikteadmine kõikidest aspektidest (*sārvākārajñatā*);

2) kõikteadmine teedest (*mārgajñatā*);

3) (kõik)teadmine alustest (*vastujñāna/sārvajñātā*);

4) täielik arusaamine kõikidest aspektidest (*sārvākārābhisam̐bodha*);

5) arusaamine haripunktis (*mūrdhābhisamaya*);

6) astmeline arusaamine (*anupūrvābhisamaya*);

7) silmapilkne arusaamine (*ekakṣaṇa-abhisam̐bodha*);

8) seadmuseihust täielik arusaamine (*dharmakāya-abhisam̐bodha*).

AA. 1.pt.v 3

**Ületavat mõistmist
selgitatakse õieti
kaheksa peateemaga.
Need kaheksa on:
kõikteadmine kõikidest aspektidest;
kõikteadmine teedest;
(kõik)teadmine [alustest];
täielik arusaamine kõikidest aspektidest;
arusaamine haripunktis;
astmeline [arusaamine],
silmapilkne täielik [arusaamine],
virgumine ja seadmuseihu.**

1.3.3. „Selge arusaamise kaunistus” (SAK)

- geše Džamjang Khjentse (1927-2006)
- R.Krapivina tb keelest tõlkinud ja kirjapannud

I osa: AA 1.-3. pt (120 v), tõlge tb-st + kommentaarid; 1.-3. pt suul. kommentaari tõlge tb-st (33 loengut); AA 1.-3. pt tb reprint.

II osa: AA 4.pt (63 v) tõlge tb-st + kommentaarid; 4. pt suul. kommentaari tõlge tb-st, (40 loengut); AA 4. pt tb reprint.

III osa: AA 5.-7. pt (48 v), tõlge tb-st koos kommentaariga; 5.-7. pt suul. kommentaari tb-st tõlge (17 loengut); AA 5.-7. pt tb reprint.

IV osa: AA 8. pt (40 v) tõlge tb-st + kommentaarid; 8. pt suul. kommentaari tõlge tb keelest (9 loengut); AA 5.-8. pt tb reprint.

Kokkuvõte

Ületav mõistmine (*prajñāpāramitā*) kui:

- tekst (*vācā*)
- ema (*mātrī*)
- tühjus (*śūnyatā*)
- tee (*mārga*)
- kõikteadmine (*sarvajñatā*)